
Strateginen sopimus 2018, kj-toimiala

1.1 Kuvaus toiminnasta (kh)

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä kaupunginvaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Konsernijaoston tehtävänä on huolehtia keskitetyistä palveluista, joita ei ole annettu kaupunginhallituksen, lauta- tai johtokuntien tehtäväksi sekä konserniohjauksen kehittämisestä ja niiden yhtiöiden, osuuskuntien ja yhdistysten sekä säätiöiden omistajaohjauksesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä kaupunki on tai joissa kaupungilla on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen tai sääntöihin perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Kaupunginhallituksen alaisuudessa toimii konsernihallinto, seitsemän palvelukeskusta, Varsinais-Suomen aluepelastuslaitos, sekä 23 strategista yhteisöä. Strategisten yhteisöjen osalta kaupunginhallitus on delegoinut valvontavastuunsa konsernijaostolle, joka huolehtii yhteisöjen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden määrittelystä ja seurannasta.

Kaupunginjohtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen alaisena kaupungin hallintoa ja taloutta sekä toimielinten ja laitosten toimintaa ja muuta kaupungin toimintaa. Kaupunginjohtaja johtaa konsernihallintoa, kaupungin edunvalvontaa ja kansainvälisiä suhteita. Kaupunginjohtaja vastaa kaupungin yleisestä elinkeinopolitiikasta, tiedottamisesta sekä tarpeellisen vieraanvaraisuuden ja huomaavaisuuden osoittamisesta. Kaupunginjohtaja edustaa kaupunkia koti- ja ulkomaisissa sidosryhmätilaisuuksissa ja neuvotteluissa.

Kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimivat kolme konsernihallinnon ryhmää: hallintoryhmä, talous- ja strategiaryhmä sekä kaupunkikehitysryhmä. Kullakin ryhmällä on kaupunginjohtajan välittömässä alaisuudessa toimiva johtaja. Palvelukeskusten hallinnollisen johtamisen kaupunginjohtaja on delegoinut konsernihallinnon ryhmiin kuuluville johtajille.

Konsernihallinnon tehtävänä on huolehtia kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja sen konsernijaoston päätöksenteon valmistelusta ja päätösten täytäntöönpanosta sekä avustaa kaupunginhallituksen puheenjohtajaa tälle johtosäännössä annettujen tehtävien osalta, avustaa kaupunginjohtajaa ja apulaiskaupunginjohtajaa kaupungin hallinnon ja taloudenhoidon johtamisessa sekä toiminnan ja talouden johtamisessa.

Palvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kaupunginhallituksen päättämiä palveluja kaupunkikonsernille ja ulkoisille asiakkaille. Palvelukeskuksen johtaja johtaa ja valvoo kaupunginhallituksen konsernijaoston ja kaupunginjohtajan alaisena palvelukeskusta ja vastaa sen kehittämisestä, taloudesta ja toiminnasta sekä asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

Kaupungissa toimivat johdon tukena talouden, henkilöstön, viestinnän, strategian ja kehittämisen, hankintojen sekä lakipalveluiden matriisitoiminnot, joiden tehtävänä on ohjata tehtäväalueensa toimintojen ja resurssien käyttöä kaupungissa.

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät (kh)

Talouden näkymät

Tilastokeskuksen syyskuussa julkistamien ennakkotietojen mukaan Suomen BKT:n kasvu on nopeutunut huomattavasti vuoden 2017 aikana.

Valtiovarainministeriön (VM) syyskuussa 2017 julkistamassa taloudellisessa katsauksessa ennustetaan koko vuoden 2017 talouskasvuksi 2,9 %. Kasvun osatekijöinä ovat erityisesti viennin ja investointien suotuisa kehitys.

Vuoden 2017 kuluessa Suomea koskevia talouskasvuennusteita on nostettu selvästi ylöspäin. Kesä-syyskuussa julkistettujen muiden tärkeimpien talousennusteiden arviot talouskasvusta vaihtelevat välillä 2,0 - 3,6 % vuodelle 2017 ja välillä 1,5 - 2,6 % vuodelle 2018.

Varsinais-Suomen liiton julkistaman aineiston mukaan maakunnan taloudessa on tapahtunut voimakas positiivinen käänne, kun yritysten liikevaihto kasvaa kaikilla päätoimialoilla, ja etenkin maakunnan suurimman toimialan, teollisuuden, liikevaihto on kääntynyt syvän notkahduksen jälkeen nopeaan kasvuun. Työllisyysaste nousee maakunnassa nopeasti ja kasvu on vahvempaa kuin koko maassa keskimäärin. Myös työttömyysaste laskee ripeästi.

Termillä positiivinen rakennemuutos on alettu viitata siihen, että varsinkin alueen meri- ja autoteollisuuden kasvun turvaaminen edellyttää työmarkkinoiden kysynnän kannalta relevantin

koulutuksen ja liikenneyhteyksien pikaista kehittämistä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaannon parantamista. Maakunnassa petyttiin siihen, että Turun yliopistolta evättiin oikeus laajentaa omaa DI-koulutustaan, ja se joutuu ainakin toistaiseksi tyytymään tekniikan alojen ns. yhteistyöyliopistoon.

Syyskuussa 2017 julkaistussa työ- ja elinkeinoministeriön ja ELY-keskusten Alueelliset kehitysnäkymät 2/2017-katsauksessa arvioidaan Varsinais-Suomen lähitulevaisuuden (6 kk ja 12 kk eteenpäin) talousnäkyviä sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden osalta siten, että tilanne on nykyistä parempi. Pienille ja keskisuurille yrityksille suunnatun PK-yritysbarometrin syksyn 2017 tuloksissa tulevan vuoden suhdannetilanne nähdään koko maata myönteisemmin, kun liikevaihtokehityksen odotetaan olevan kaikissa Varsinais-Suomen seutukunnissa Salon seutukunta pois lukien koko maata suotuisampaa.

Tilastokeskuksen tuottamien Turun seutukunnan vuoden 2017 ensimmäistä neljänestä koskevien tietojen mukaan kaikkien toimialojen liikevaihto oli nopeassa 12 %:n kasvussa, kun se koko maassa kasvoi 9 % verrattuna vuoden 2016 ensimmäiseen neljännekseen. Henkilöstömäärä kasvoi Turun seutukunnassa vastaavasti vajaa 4 % ja koko maassa 3 %. Toimialoittain liikevaihto kasvoi Turun seutukunnassa nopeimmin rakentamisessa (23 %), meriteollisuuden yritysryhmässä (18 %) ja teollisuudessa (15 %) vuoden takaiseen verrattuna. Muiden palvelujen liikevaihto kasvoi vastaavasti 9 % ja tukku- ja vähittäiskaupan 6 %.

Keskeinen positiivinen muutos Turun seutukunnan taloustilanteessa on se, että Meyer Turku on saanut risteilijämarkkinoiden kansainvälisessä noususuhdanteessa hankituksi vuoteen 2024 ulottuvan tilauskannan. Tuotannon merkittävä kasvuvaihe ajoittuu syyskauteen 2018 ja kapasiteetti kaksinkertaistuu vuoteen 2020 mennessä. Pitkä tilauskanta on mahdollistanut yhtiön ison investointiohjelman käynnistämisen kilpailukyvyyn turvaamiseksi. Myös alueen muu meriteollisuus, muun muassa turkulaiset suunnittelutoimistot, on saanut merkittäviä vientitilauksia suoraan ulkomailta.

Turun seutukunnan muu teollisuus koostuu mm. lääkkeiden, muun kemian teollisuuden, elintarvikkeiden, sähkötekniisten laitteiden sekä koneiden ja laitteiden valmistuksesta. Lääkeala on keskeinen Turun korkean osaamisen tuotannonala, jonka yrityksistä Bayerin Turun tehtaan valmistaman Mirena-tuoteperheen myynti on ylittänyt miljardin euron rajan ensimmäisenä suomalaisena lääkevalmisteena.

Uudisrakentaminen indikoi hyvin talouden parantunutta suhdannetilannetta. Turussa käänne ylöspäin on ollut voimakas. Turun rakennusvalvonnan tietojen mukaan asunnoille myönnettyjen rakennuslupien määrä oli vuonna 2016 yli kaksinkertainen vuoteen 2015 verrattuna. Vuoden 2017 tammi-eloakuussa asuntoaloitusten määrä kasvoi nopeasti, 35 %, verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan.

Nopean talouskasvun odotetaan Turun seutukunnassa edelleen jatkuvan. Alueelliset kehitysnäkymät 2/2017-katsauksessa arvioidaan sen lähitule-

vaisuuden (6 kk ja 12 kk) talousnäkyviä kokonaisuudessaan siten, että sekä elinkeinoelämän ja yritystoiminnan että työttömyyden tilanne on nykyistä parempi.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa kuluvana vuonna selvästi kevään 2017 kuntatalousohjelmassa esitettyä vahvemmaksi. Etenkin verotulojen odotetaan kasvavan aiemmin arvioitua paljon suotuisammin. Kuluvana vuonna kuntataloutta vahvistaa toimintamenojen supistuminen, mikä on seurausta kilpailukykysovimuksen toimenpiteistä, kuntatyönantajan eläkemaksujen alentumisesta sekä kuntien omista ja hallituksen linjaamista sopeutustoimista.

Kuntatalouden kehitysarvion mukaan kuntatalouden tilikauden tulos heikkenee kuitenkin jo vuodesta 2018 alkaen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantumisen saakka. Sote-uudistuksen myötä kuntatalouden tehtävät painottuvat jatkossa muun muassa koulutukseen, johon ei väestön ikärakenteen muutoksen vuoksi kohdistu vastaavia menopaineita kuin sosiaali- ja terveyspalveluihin. Tästä syystä kuntatalouden menopaineen arvioidaan helpottuvan vuodesta 2020 alkaen ja velkaantumisen arvioidaan hidastuvan.

Kuntatalouden nettoinvestointien arvioidaan pysyvät edelleen korkealla tasolla. Kuntien nykyisen rakennuskannan kunnossapito edellyttää edelleen mittavia korjausinvestointeja.

Lisäksi sairaalarakentaminen jatkuu vilkkaana huolimatta vuoden 2016 kesällä voimaan astuneesta sote-investointeja koskevasta rajoituslaista. Kevään 2017 arvion mukaisesti julkisen talouden suunnitelmassa paikallishallinnon netto-luotonannolle asetettu rahoitusasematavoite olla saavuttamassa.

Väestönkehitys ja työllisyys

Vuoden 2016 lopussa Turun väkiluku oli 187 604, jossa oli lisäystä edellisvuodesta 1 696 henkeä. Vuonna 2015 lisäys oli 2 087. Kaupungin väestönkasvu on vuosina 2010-2016 ollut aiempiin vuosiin verraten nopeaa ja se ylitti Tilastokeskuksen vuonna 2015 laaditun väestöennusteen vuoden 2016 luvun yli 1700 hengellä. Etenkin 15-64 -vuotiaiden ja 0-14 -vuotiaiden määrän kasvu on ollut ennustetta nopeampaa. Turun väestönkasvu kuitenkin hidastui hieman vuonna 2016 kuntien välisen lähtömuuton kasvun ja syntyneiden määrän vähentymisen johdosta.

Kuntien välinen nettomuutto oli tappiollista vuosina 2004-2009, mutta vuodesta 2010 alkaen tulomuutto on ylittänyt lähtömuuton. Vuodesta 2012 alkaen kuntien välinen nettomuutto on ollut suurempi kuin nettosiirtolaisuuden määrä. Maahanmuutto on ollut Turussa suurempaa kuin maastamuutto yhtäjaksoisesti 1980-luvun lopulta alkaen.

Turun suomenkielisten määrä oli vuoden 2016 lopussa 157 536 ja ruotsinkielisten määrä 10 175.

Äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvan väestön määrä oli vuoden lopussa 19 893 henkeä ja sen osuus koko väestöstä kohosi yli kymmenen prosenttiin.

Turvapaikanhakijoiden tulo Suomeen on tasaantunut ja vähentynyt huomattavasti vuoden 2015 ennätyslukuihin verrattuna, mutta vuoden 2016 tulijamäärä oli edelleen selvästi vuotta 2014 korkeammalla tasolla. Vuonna 2015 saapuneet turvapaikanhakijat saivat oleskelulupapäätöksiä ennakoitua hitaammin ja suuri osa kielteisen päätöksen saaneista on valittanut päätöksestä. Myönteisen päätöksen saaneiden asettuminen kuntiin jatkuu vuonna 2017. Lisäksi on oletettavaa, että Turun alueen positiivinen rakennemuutos ja kasvanut työvoiman tarve tulevat kasvattamaan työperäistä maahanmuuttoa.

Kuluva vuosi näyttää lupaavalta työllisyyden suhteen Turun työttömyysasteen ollessa voimistuvassa laskussa kesäkuusta 2016 alkaen. Vuonna 2016 sekä pitkäaikaistyöttömien että nuorisotyöttömien määrät kääntyivät laskuun. Kymmenen suurimman kaupungin vertailussa Turun työttömyysaste oli elokuussa 2017 kolmanneksi korkein yhdessä Oulun kanssa. Turku korkeampi työttömyysaste oli Lahdessa ja Tampereella. Pitkäaikaistyöttömien osuus kaikista työttömistä oli Turussa viidenneksi ja nuorisotyöttömien osuus neljänneksi matalin.

1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet (kv)

Turun kaupungin kehittämisen lähtökohtana toimivat Turku 2029 -kaupunkistrategian visio, toimintalupaukset ja päämäärät sekä strategisten ohjelmien linjaukset. Strategiset ohjelmat sisältävät yhteensä 41 linjausta.

Turun sijainti joen, meren ja saariston äärellä tarjoaa ainutkertaisen vetovoimatekijän kaupungin kasvulle. Vetovoimaisuutta vahvistaa arvokas ja monimuotoinen luonnonympäristö sekä Suomen vanhimman kaupungin historiallinen rakennettu ympäristö. Näitä vahvuuksia hyödyntäessään kaupunki kantaa vastuunsa niin luonnon kuin kulttuuriympäristönkin säilymisestä.

Kaupungin toiminnan päämääränä on kaupunkilaisten kestävä hyvinvointi. Väestön ikääntyminen, työttömyys, hyvinvointiin liittyvien ongelmien kasaantuminen ja resurssien oikea kohdentaminen ovat esimerkkejä toimintaympäristöön liittyvistä haasteista, joiden ratkaiseminen edellyttää kokonaisvaltaista toimintatapojen muutosta. Kaupungin palvelurakennetta on muutettava siten, että kallis erityistyö ja korjaava työ vähenevät ja toimintaa suunnataan mahdollistavaan ja ehkäisevään työhön. Palvelumuotoilulla ja -ohjauksella parannetaan erityisesti paljon palveluja käyttävien palveluketjuja. Kun investoidaan oikealla tavalla ehkäiseviin, tarpeenmukaisesti monialaisiin ja yhteen sovitettuihin palveluihin, syntyy sekä hyvinvointihyötyjä että taloudellisia säästöjä.

Palvelut järjestetään vaikuttavien palveluketjujen avulla siten, että asiakaspalvelu on toiminnan keskiössä. Palveluja toteutetaan kiinteässä ja laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Turun alueella on monipuolinen elinkeinorakenne, jonka tukena on laadukkaat ja joustavat yritys- ja innovaatiopalvelut. Paras tapa hoitaa työllisyyttä on kehittää ja tukea yritysten syntyä, kilpailukykyä ja kasvua, jolloin työvoimalle syntyy aitoa ja pysyvää kysyntää. Turun logistinen sijainti EU:n TEN-T (Trans European Network) runkoverkossa ja osana Tukholmasta, Turun ja Helsingin kautta Pietariin ulottuvalla kasvuvyöhykkeellä tarjoaa kaupungille mahdollisuudet kehittyä merkittävänä logistisena solmukohtana.

Turun erityisenä vahvuutena ovat laadukkaat yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut oppilaitokset. Ne tukevat kaupungin jatkuvaa uudistumista luomalla pohjaa laaja-alaiselle osaamiselle ja luovuudelle. Turun 40 000 opiskelijaa ovat merkittävä potentiaali kaupungille ja sen yrityksille.

Matkailu- ja kongressikaupunkina kehittymisen näkökulmasta Turun historia, kulttuuripalvelut, tapahtumatoiminta, saaristo, merellisyys ja joki ovat merkittäviä vetovoima- ja elinvoimatekijöitä.

Kaupungin uudistumisen lähtökohtana ovat toiminnan läpinäkyvyys ja tietoon perustuva johtaminen, joita tuetaan ajanmukaisilla tietojärjestelmillä. Tämän vuoksi kaupunki haluaa tuntea asukkaansa ja asiakkaansa paremmin. Keskeisiä elementtejä tuottavuuden parantamisessa ovat lisäksi kaupungin tilojen käytön tehostaminen, aktiivinen omistajaohjaus ja tukipalvelujen tuoteistaminen. Yhteiset pelisäännöt varmistavat

kaupungin voimavarojen tehokkaan ja tarkoitukseenmukaisen käytön.

Palvelujen ja toimintojen digitalisointi mahdollistaa organisaatio- ja kustannusrakenteen keventämisen ja henkilöstön ajankäytön kohdentamisen vaativampiin tehtäviin. Asukkaille ja asiakkaille tämä tarkoittaa aikaisempaa parempia mahdollisuuksia käyttää kaupungin palveluja ajasta ja paikasta riippumatta.

Uudistamalla palveluja laajalla innovaatioyhteistyöllä avoimuuden periaatteita noudattaen kaupunki edistää myös uusien liiketoimintamahdollisuuksien ja palvelumuotojen syntymistä. Jotta kehittäminen olisi tehokasta, tarvitaan kaupunkitasolla yhteisiä menetelmiä ja työvälineitä, joilla kehittämistä hallitaan.

Aktiivinen rakentaminen, joka tarkoittaa sekä määrätietoista uudisrakentamista, että täydennysrakentamista, on aina ollut eräs kasvavan kaupungin tunnusmerkeistä. Kaupungin kehittäminen laajoina kokonaisuuksina tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä ja asukkaiden viihtyvyyttä.

Ilmastotietoinen kaupunkikehitys edellyttää entistä kestävämpää rakentamista ja uudenlaista innovatiivisuutta kaikessa toiminnassa aluesuunnittelusta korjausrakentamiseen. Tämän ymmärryksen ja osaamisen arvo korostuu tulevaisuuden yhdyskuntarakennetta luotaessa.

Kehittämismalli

Turun kaupungissa kehittäminen perustuu kaupungin kehittämismalliin (Kh 29.9.14, § 368). Peruskaupunki noudattaa kehittämismallia kaikessa kehittämisessä. Strategiaa toteutetaan pääosin hankkeina ja projekteina. Merkittävimmät hankkeet ja projektit nostetaan toimialojen ja konsernihallinnon strategisiin ja operatiivisiin sopimuksiin.

Kehittämismalli yhtenäistää kehittämiseen liittyvät käsitteet, rakenteet ja työtavat. Kehittämismalli sisältää sekä kehittämiskokonaisuuden johtamisen (=salkunhallinta) että yksittäisen projektin johtamisen (=projektinhallinta).

Jokainen hanke ja projekti sijoitetaan kaupungin strategiarakennetta mukailevaan salkkuun tai toimialan salkkuun. Kehittämissalkkua ohjaa nimetty salkunomistaja ja salkun ohjausryhmä. Kehittämismallin käytössä hyödynnetään Thinking Portfolio -salkunhallintavälinettä.

Kaupungin kärkihankkeet

1. Keskustan kehittäminen

Kaupunginhallitus käynnisti päätöksellään 2.5.2016, § 177 Keskustan kehittämisen kärkihankkeen. Hankkeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman turvaaminen ja uudistaminen.

Kärkihankkeen käynnistämisen jälkeen kaupunginhallitus nimesi päätöksellään 19.9.2016 § 372 monialaisen työryhmän vision laatimiseksi. Ryhmän puheenjohtajaksi kutsuttiin Turun yliopiston tule-

vaisuuden tutkimuskeskuksen professori Markku Wilenius.

Työryhmä on saanut työnsä valmiiksi ja luovuttanut Keskustavisio 2050 asiakirjakokonaisuuden kaupungille 14.8.2017.

Keskustavisio 2050 tuodaan syyskauden 2017 aikana luottamusmieskäsittelyyn. Tavoitteena on laatia visioon liitteeksi toimenpidesuunnitelma / ohjelma jonka avulla on mahdollista edetä kohti visiossa esitettyä keskustan kehittämisen tavoitetta. Luottamusmieskäsittelyn linjausten ja päätösten mukaisesti lähdetään toimeenpanoa edistämään.

Keskustavisio 2050 tulee toimimaan keskustan kehittämisen lyhyen-, keskipitkän- ja pitkän aikavälin strategisen- ja operatiivisen suunnittelun ja toteutuksen ohjausasiakirjana. Keskustavisio 2050 on kytketty ja toteuttaa kaupunkistrategiaa.

2. Turun kampus ja tiedepuisto

Kaupunginhallitus on 25.4.2016 § 163 päätöksellään käynnistänyt Turun kampus ja tiedepuisto kärkihankkeen. Hankkeella tavoitellaan kunnianhimoista alueen älykaupungin toiminnallista konseptia, maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitelmaa sekä palveluiden ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä fyysisen ympäristön toteutukseen. Keskeinen elementti on alueen logistinen saavutettavuus - erityisesti tunnin juna-hanke, jolla kampus- ja tiedepuistoalue kytketty vahvasti pääkaupunkiseudun työssäkäyntialueeseen.

Kampus ja tiedepuisto hanketta on edistetty 2016-2017 aikana vahvassa yhteistyössä eri sidosryhmien ja kumppaneiden kanssa. Hankkeen tiimoilta on järjestetty Turku Future Forumien työpajasarja, joiden avulla on haettu palveluiden ja kaupunkirakenteen kehittämisideoita ja ajatuksia sekä osallistettu hankkeeseen kaikkia kaupungin käyttäjiä. Lisäksi prosessissa on avainkumppaneiden kanssa työstetty yhteinen visio tavoitteineen.

Kampus ja tiedepuiston kehittämisvisio sekä masterplan tullaan julkaisemaan marraskuun 2017 aikana.

Hankkeen kannalta olennaista on kumppanuusajattelu sekä kytkeä hankkeeseen monipuolinen korkeakoulu- ja yritysmaailman innovatiivisuus. Monipuoliselle älykaupungin kokeilu-, kehitys-, ja tutkimustoiminnalle kärkihankke tarjoaa näyteikkunan ja houkuttelevan kehitysalustan. Hankkeessa haetaan yhdessä tekemisen ja kumppanuuden mallisuorituksia.

Kärkihankkeen menestymistä tulevat osoittamaan alueelle kohdistuvat investoinnit, hankkeen avulla kehittyvä liiketoiminta ja syntyvät työpaikat sekä aluebrändin kansallinen ja kansainvälinen tunnistettavuus.

3. Smart and wise Turku

Turun kaupunginvaltuusto päätti 14.11.2016 vuoden 2017 talousarvioehdotuksen hyväksymisen yhteydessä kaupungin viidennestä kärkihankkeesta, jossa yhdistyvät hiilineutraalisuustavoite sekä Smart City -konsepti. Kaupungin strategisena tavoitteena on edetä ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä kohti kaupunkiseudun hiilineutraa-

liutta vuonna 2040. Tavoitteen saavuttamiseksi kaupunki vähentää kasvihuonekaasupäästöjään, lisää uusiutuvien energialähteiden osuutta energiatuotannossaan, parantaa energiatehokkuutta sekä edistää kiertotaloutta. Keskeisenä mahdollistajana toimii digitalisaatio ja sen synnyttämä data, jonka merkitystä on alettu yhä laajemmin painottaa kaupunki-laisten hyvinvoinnin ja kaupungin kilpailukyvyyn edistämiseksi.

Kärkihanketta on valmisteltu kevään ja kesän 2017 aikana työnimellä Smart and Wise Turku. Nimivallinnalla kaupunki haluaa yhtäältä nostaa esille digitalisaation mahdollisuuksia kestävässä kaupungin ja sen palvelujen kehittämisessä (Smart City). Toisaalta onnistuminen edellyttää kaupungin asukkaiden, asiakkaiden ja sidosryhmien saamista mukaan muutokseen. Palvelujen teknistyessä ja niiden käytön vaatiessa yhä kehittyneempiä taitoja kaupungin on huolehdittava siitä, että kaupunkilaisten osallisuutta tuetaan riittävästi (Wise City).

Digitaalisten palvelujen kehittämisen ja palveluohjauksen uudistamisen kärkihankkeet sulautetaan uuteen kärkihankkeeseen.

2.1 Määrärahat ja investoinnit (kv)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kaupunginhallitus							
Toimintatulot	55 085	55 079	191 334	191 334	191 526	193 441	196 149
Valmistus omaan käyttöön	571						
Toimintamenot	143 019	166 808	245 876	246 095	248 026	250 970	253 249
Toimintakate	-87 363	-111 729	-54 542	-54 761	-56 500	-57 529	-57 100
Muutos-%		27,9 %	-51,2 %	-51,0 %	3,2 %	1,8 %	-0,7 %
Investointimenot	12 542	39 754	9 911	9 511	3 292	2 689	2 689
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet	20						
Pysyvien vastaavien luovutustulot		128 000					
NETTO	-12 522	88 246	-9 911	-9 511	-3 292	-2 689	-2 689
Muutos-%		-804,7 %	-111,2 %	-110,8 %	-65,4 %	-18,3 %	0,0 %

2.2 Määrärahat palvelualueittain (kh)

	TAM 2017			Talousarvio 2018			Muutos eur	Muutos %
	€	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot	Toimintakate	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot		
Kaupunginhallitus yhteensä			-65 269 271	191 334 420	246 095 327	-54 760 907	-10 508 364	-16,1
Yhteiset	4 716 539	24 217 226	-19 500 687	4 716 539	23 782 438	-19 065 899	-434 788	-2,2
I Konsernihallinnon ryhmät	6 660 450	20 052 945	-13 392 495	6 282 780	20 455 416	-14 172 636	780 141	5,8
II Hankkeet ja käyttotalousinvestoinnit	2 098 322	5 624 975	-3 526 653	1 414 276	4 468 624	-3 054 348	-472 305	-13,4
III Edelleen kohdistettavat määrärahat	0	32 355 090	-32 355 090	0	21 737 720	-21 737 720	-10 617 370	-32,8
Sote-valmistelu		0	0	0	456 305	-456 305	456 305	-
Hankinta- ja logistiikkakeskus	5 369 941	5 357 365	12 576	5 182 743	5 136 347	46 396	-33 820	268,9
IT-palvelut	18 439 102	21 418 443	-2 979 341	18 425 982	22 757 346	-4 331 364	1 352 023	45,4
Henkilöstöasiain palvelukeskus	830 200	864 661	-34 461	830 200	814 985	15 215	-49 676	-144,2
Matkailun palvelukeskus	1 354 690	4 774 504	-3 419 814	567 690	4 062 847	-3 495 157	75 343	*)
Velkaneuvontatoimisto	259 193	607 921	-348 728	259 193	574 981	-315 788	-32 940	*)
Työterveyshuollon palvelut	7 454 123	6 380 072	1 074 051	7 568 153	6 410 399	1 157 754	-83 703	*)
UBC	835 000	829 728	5 272	905 000	895 202	9 798	-4 526	*)
Työllisyyspalvelukeskus	6 461 525	43 725 321	-37 263 796	4 756 743	40 577 489	-35 820 746	-1 443 050	-3,9
Tilapalvelukeskus	-	-	-	138 364 121	91 904 226	46 459 895	-	-
Ruokapalvelut - toiminta	600 047	600 047	0	2 061 000	2 061 000	0	0	0,0

2.3 Muutokset (kv)

Kaupunginvaltuusto

1.000 €, Kaupunginhallitus	2018	2019	2020	2021

Kaupunginhallitus

1.000 €, Kaupunginhallitus	2018	2019	2020	2021

2.4 Sidotut investoinnit (kh)

	TA 2018
Investointihankkeet	9 511 000
Uus- ja laajennusinvestoinnit	5 740 000
Muut pitkävaikutteiset menot	5 740 000
Varaus Suomen Joutsenen kunnostusta vart	150 000
IT-palvelukehitys	1 770 000
Toiminnanohjauksen kehittäminen	1 660 000
Talouden ja henkilöstöhallinnon ohjauksen kehittäminen	450 000
Digitaalinen palvelukehitys	1 710 000
Muut pysyvien vastaavien hankinnat	371 000
Koneet ja kalusto	371 000
KH/Asiakaspalvelupiste	371 000
Sijoitukset	3 400 000
Osakkeet ja osuudet	3 400 000
Osakkeet ja osuudet, varaus	3 400 000

2.5 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet (kv)

	TOT 2016	TA 2017 yhteensä	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kaupunginhallitus, omarahoitusosuudet							
Toimintatulot							
Valmistus omaan käyttöön							
Toimintamenot	20 418	19 513	18 952	18 952	19 100	19 100	19 100
Toimintakate	-20 418	-19 513	-18 952	-18 952	-19 100	-19 100	-19 100
Muutos-%		-4,4 %	-2,9 %	-2,9 %	0,8 %	0,0 %	0,0 %
Investointimenot							
Valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet							
Pysyvien vastaavien luovutustulot							
NETTO							
Muutos-%		0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

2.6 Kaupunginhallituksen omarahoitusosuudet kohteittain (kh)

Talousarvio 2018						
€	TA 2017	Toiminta- tuotot	Toiminta- menot	Toimintakate	Muutos eur	Muutos %
Omarahoitusosuudet	-19 512 731	0	18 951 993	-18 951 993	-560 738	-2,9
Alpe	-13 128 089	0	13 328 791	-13 328 791	200 702	1,5
Maaseutuelinkeinoasiat	0	0	22 000	-22 000	22 000	-
UBC	-145 000	0	220 000	-220 000	75 000	51,7
Eläkkeet	-6 239 642	0	5 381 202	-5 381 202	-858 440	-13,8

3.1 Työvoiman käyttö (kv)

Henkilötyövuodet (htv) ja kustannukset (1.000€)	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Kh yhteensä (htv)	552,3	538,0	570,5				
Kh, palkat ja palkkiot (€)	32 259	33 544					
Konsernihallinto (htv)	200,0	201,0	216,0				
Konsernihallinto, palkat ja palkkiot €	11 297	11 790					
Palvelukeskukset (htv)	352,3	337,0	354,5				
Palvelukeskukset, palkat ja palkkiot (€)	20 962	21 754					
Lisätietoja: TA2017 Palkat ja palkkiot ovat toimintasuunnitelman 2017 mukaiset oikaistut luvut. TAE2018 sisältää Tilapalvelukeskuksen (HTV 37).							

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö (kh)

Käytössä olevat tilat ja alueet, konsernihallinto	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	6 038	6 038	9 886		9 886	9 886	9 886
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	6 038	6 038	9 886		9 886	9 886	9 886
Muut tilat (m)							
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	1 290 889	1 290 889	1 625 444		1 625 444	1 625 444	1 625 444
Lisätietoja: Työllisyyspalvelukeskus tulee muuttamaan vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat on huomioitu kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuosien 2018-2021 vuokra- ja neliömäärissä, sillä ei ole vielä tiedossa kuinka paljon niistä kohdistuu Työllisyyspalveluille.							

Käytössä olevat tilat ja alueet, palvelukeskukset	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Tilat yhteensä (m ²)	15 746	19 054	15 378 (+ 1 003)*		15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	15 746	19 054	15 378 (+ 1 003)*		15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*	15 378 (+ 1 003)*
Muut tilat (€)	365 600	365 600	365 600		365 600	365 600	365 600
Alueet yhteensä (ha)							
Sisäinen vuokra yhteensä (€)	2 418 025	2 926 016	2 400 898 (+ 144 084)*		2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*	2 400 898 (+ 144 084)*

Lisätietoja:

Työllisyyspalvelukeskus tulee muuttamaan vuonna 2017 Ruissalontien tiloista osoitteeseen Käsityöläiskatu 10. Käsityöläiskatu 10 tilat ja vuokrat on huomioitu kokonaisuudessaan konsernihallinnon vuosien 2018-2021 vuokra- ja neliömäärissä, sillä ei ole vielä tiedossa kuinka paljon niistä kohdistuu Työllisyyspalveluille.

Muut tilat (€) luku kertoo Matkailun palvelukeskuksen laivahostel Boreasta maksaman sisäisen vuokran.

*) Päivitys 23.8.2017: Perustettava Tilapalvelukeskus lisää näillä näkymin vuoden 2018 alusta palvelukeskusten neliömäärää 1 003 m² ja vuosivuokraa 144 084 €.

4.1 Strategiset tavoitteet (kv)

Kärkihanke 1: Keskustan kehittäminen	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.2</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.1</i>		
Arviointikriteeri 2017: Keskustan kehittämisen visio-työ sekä siihen liittyvä toteutus suunnitelma mittareineen valmis.	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteeri 2018: Projektisalkun hallintamalli (omistajuus, ohjaus, priorisoinnit, ym.) ja sidosryhmäyhteistyön toimintamalli sovittu ja käytössä. Toteutusprojekteja käynnissä.	Käynnistetty	Visiotyö valmis	Toteutus				
Tavoitteen kuvaus: Keskustan kehittämisen kärkihankeen tavoitteena on kaupunkikeskustan elinvoiman ja ympärivuotisen vetovoiman vahvistaminen.							

Kärkihanke 2: Turun kampus ja tiedepuisto	<i>Strateginen teema: Rakentuva kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 3.3.3, 3.3.7, 3.3.10</i>		
Arviointikriteeri 2017: Turun kampus ja tiedepuiston masterplan valmis ja purettu soveltuvilta osin etenemismalleihin. Toteutusprojekteja käynnissä.	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Arviointikriteeri 2018: Projektisalkun hallintamalli (omistajuus, ohjaus, priorisoinnit, ym.) ja sidosryhmäyhteistyön toimintamalli sovittu ja käytössä. Toteutusprojekteja käynnissä.	Käynnistetty	Masterplan valmis ja toteutus käynnistetty	Toteutus				
Tavoitteen kuvaus: Kärkihankekokonaisuudella tavoitellaan kunnianhimoista alueen älykaupungin toiminnallista konseptia, maankäytön, asumisen, rakentamisen ja liikenteen suunnitelmaa sekä palveluiden ja elinkeinotoiminnan yhdistämistä fyysisen ympäristön toteutukseen.							

Kärkihanke 3: Smart and Wise Turku	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
			Alkuvuodesta hankkeen toteutuksen käynnistyminen				GHG-päästöjen vähennys 50 % (2005-tasosta, asukaskoht.) Smart city

							osaaminen ja liiketoiminta on kasvanut merkittävästi.
<p>Tavoitteen kuvaus: Syksyn 2017 kestävän valmisteluvaiheen jälkeen hankkeen toimeenpanosuunnitelma tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn viimeistään vuoden 2018 alussa. Esitys sisältää painopiste-aluekohtaiset toteuttamisohjelmat sekä niille asetettavat tavoitteet ja mittarit. Poikkeuksena on hiilineutraalius ja resurssiviisaus -painopistealueen toteuttamisohjelma, joka tuodaan erikseen kaupunginhallituksen käsittelyyn kesäkuuhun 2018 mennessä.</p> <p>Nykyiset digitaalisten palvelujen kehittämisen ja palveluohjauksen uudistamisen kärkihankkeet sulautetaan uuteen kärkihankkeeseen.</p>							

4.2 Strategiset tavoitteet, kh (kh)

Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen

Terveiden elämäntapojen edistäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.1, 2.3.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Ylipainoisten lasten ja nuorten osuus: - 4 vuotiaat - 5 lk - 8 lk	tieto ei vielä saatavilla	pohjaluku käyttöön	osuus laskee osuus laskee osuus laskee				
Turkulaisten koululaisten fyysinen toimintakyky (Move). Vertailu kansalliseen viitearvoon: 5 lk tytöt ja pojat - 20 m viivajuoksu - vauhditon viisiloikka - ylävartalon kohotus - Etunojapunnerrus - Heitto-kiinniottoyhdistelmä	Turku/Suomi alin kolmannes tytöt 33/32 %, pojat 37/36% tytöt 36/30%, pojat 46/42 % tytöt 44/38%, pojat 47/42% tytöt 26/22%, pojat 25/20% tytöt 38/36%, pojat 36/37%	pohjaluku käyttöön	toimintakyky kasvaa				
Hyton terveysasemilla asioineet DM 2-pysyväisdiagnosin (tyypin 2 diabetes) omaavien turkulaisten määrä	8158	määrä laskee	määrä laskee				
Terveytensä vähintään hyväksi kokevien turkulaisten osuus (turkulaiset vrs. kansallinen taso)		osuus kasvaa	osuus kasvaa				
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena turkulaisten kannustaminen terveiden elämäntapojen omaksumiseen. Toimenpitein lisätään lasten ja nuorten liikku- mista ja aktiivisuutta sekä vähennetään ylipainoa.							

Yksinäisyyden ja ulkopuolisuuden vähentäminen	<i>Strateginen teema: Terve ja hyvinvoiva kaupunkilainen</i> <i>Strateginen linjaus: 2.1.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 3.1.4</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus % (ATH)		laskee	laskee				
- 20-54 -vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)		laskee	laskee				
- 55-74 -vuotiaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)		laskee	laskee				
- +75-vuotiaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)		laskee	laskee				
Ei yhtään läheistä ystävää % oppilaista (Kouluterveyskysely 2013)		laskee	laskee				
- 8-9lk (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee				
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssit (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee				
- Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee				
Kiusaamiseen ei ole puututtu koulun aikuisten toimesta % (Kouluterveyskysely 2013)		laskee	laskee				
- 8. ja 9. luokan oppilaat (turkulaiset vrs. kansallinen ka)	-*	laskee	laskee				
- Lukion 1. ja 2. vuosikurssin oppilaat (turkulaiset vrs kansallinen ka)	-*	laskee	laskee				
Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena lasten ja työikäisten yhteisöllisyyden lisääminen ja ikäihmisten yksinäisyyden vähentäminen mm. palveluohjauksen keinoin. *Vuoden 2015 sähköinen tiedonkeruu epäonnistui eikä tietoja ole saatavilla.							

Yrittävä ja osaava kaupunki

Nuorisotyöttömyyden vähentäminen Pitkäaikaistyöttömien aktivointi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.7</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
Nuorisotyöttömien osuus	13,36 %	13,0 %	11.5 %				
Työllisyysmäärärahan vaikuttavuus:							
Henkilöitä aktivointi- ja työkykypalveluiden piirissä	1574	1400	4000				
Kokonaisasiakasmäärä	2679	3300	7500				
Uusien asiakkaiden määrä	2713	2300	4500				
Työmarkkinatuen kuntaosuudella olevien ohjausaktiivintitoimiin	1164	1100	1300				
Aktiivintiaaste *	59 %	42 %	50 %				

Tavoitteen kuvaus: Kaupungin horisontaalinen tavoite. Tavoitteena nuorisotyöttömien osuuden vähentäminen ja kunnan maksuosuuden vähentäminen toimenpiteillä, jotka toteutetaan yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa huomioiden opiskelu ja toimintakyky.

* Asiakkuuden lopettamissyynä on: työllistetty, opiskeluun siirtynyt, kuntouttavassa työtoiminnassa olevat, Koho-harjoittelussa olevat).

Maahanmuuttajat elinkeinopolitiikan voimavaraksi	<i>Strateginen teema: Yrittävä ja osaava kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.1.4</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.2.3, 2.2.4</i>			
Arviointikriteeri toteutumiselle: - Kasvusopimuksen toimenpiteet: 1. Edellytykset innovaatiotoimintaan ja työllistymiseen 2. Suomen kieli ja kulttuuri 3. Osaamisen hyödyntäminen paikallisessa elinkeinoelämässä Työllisyyselvityksen maahanmuuttajiin liittyvät toimenpiteet	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	Kasvusopimus allekirjoitettu, rahoituspäätöksiä odotetaan Työllisyyselvityksen toimenpiteiden toteutus osin käynnissä	ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit				
Tavoitteen kuvaus: Vahvistetaan alueellista kilpailukykyä tukemalla ja luomalla mahdollisuuksia hyödyntää Suomeen muuttaneiden osaajien työpanosta ja innovaatiokykyä.							

Vaikuttava ja uudistuva kaupunki

Asiakaspalvelun uudistaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.7</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>			
Arviointikriteeri toteutumiselle: kokonaisuuden eteneminen suunnitelman mukaan	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
			Ks. arviointikriteeri				
Tavoitteen kuvaus: Dipake ja monikanavaista asiakaspalvelua tukevat 6Aika osakokonaisuudet ja projektit.							

Palvelujen ja prosessien digitalisoiminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: <ul style="list-style-type: none"> - sähköisen potilastietojärjestelmään linkitetyn terveystarkastuksen luominen - raportointijärjestelmän kehittäminen - verkkokauppa kohti kuntalaistiliiä tuotteisiin on lisätty 3-4 tuotetta/palvelua - prosessien kehittäminen; tehtävät kirjautuvat prosesseittain työntekijöille - asiointitilin laaja käyttöönotto ja tuki suoritetaan päätökseen. - keskitetty asiakaspalvelu toiminnassa 2018 	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit				
Tavoitteen kuvaus: digitaalisten palveluiden kehittämistoiminnan vakinaistaminen, työnkulkumootorin; KTA:n käyttöönoton laajentaminen, avustusanomusten uuden prosessin käyttöönotto, ennustus-pohjainen palveluohjaus Työterveyshuoltoon, hankintaprosessiin kaupunkitason yhtenäinen prosessi ja yhteiset työvälineet hankintasopimushallintaan ja pienhankintojen hallinnointiin, palvelujen ja prosessien digitalisoiminen (IoT- ja robot).							

Parempi johtaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.4</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: 2.1.2, 2.3.3-</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: 2017: <ul style="list-style-type: none"> • Paremman johtamisen periaatteiden jalkautuminen • Tiedolla johtamisen koulutusohjelmaan osallistuminen • Turku DW koko kaupungin käyttöön 2018: <ul style="list-style-type: none"> • hallinnon edelleen kehittäminen kaupungin kokonaisajattelua tukevaksi • tiedolla johtaminen ottamalla johdon työpöytä käyttöön • muutosjohtajuuden tukeminen - esimiehille ja johtajille valmiudet tukea organisaatiota muutoksessa rakentavasti ja palvelutuotantoa edistäen • Asiainn ja asiakkuuden hallintamallin käyttöönotto 	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		ks. arviointikriteerit	ks. arviointikriteerit				
Tavoitteen kuvaus: Paremman johtamisen hanke organisaation toiminnan parantamisen, johtajuuden kehittämisen sekä tiedolla johtamisen kehittämisen.							

Datan ja rajapintojen avaaminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.3</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle: ks. TA-sarake	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		Päätöstiedon julkisten osien avaaminen kaikkien kuntalaisten käyttöön. Palvelukonfiguraattori käytössä ja siihen tuotu 2-4 uutta palvelukokonaisuutta	Vakiinnuttaa palvelu osaksi älykaupungin palveluja.				
Tavoitteen kuvaus: 6Aika -kokonaisuuteen sisältyvät hankkeet/projektit.							

Uusien työ- ja tilankäyttökonseptien kehittäminen	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.2.7</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
Arviointikriteeri toteutumiselle:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
	Toimistotilojen tilakonsepti	Tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta	Tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta jatkuu		Selvitys mahdollisuuksista muiden tilatyyppeihin (koulut ja päiväkodit) konseptointiin		
Tavoitteen kuvaus: 2016 käynnistetään työympäristöjen kehittämishanke, joka jatkuu vuoteen 2017. Ensivaiheessa tavoitteena on määrittellä toimistojen tilakonsepti ja laatia tarveselvitys keskustan toimistotilaratkaisusta. Jatkossa haetaan myös mahdollisuuksia muiden tilatyyppeihin (esim. koulut ja päiväkodit) konseptointiin.							

Kestävän kehityksen budjetointi	<i>Strateginen teema: Vaikuttava ja uudistuva kaupunki</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.6</i>				<i>Muut toteutettavat linjaukset: -</i>		
	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
		Ekotukitoimenpiteet Energiatehokkuustoimenpiteet	Ekotukitoimenpiteet (energiatehokkuus, liikuminen, materiaalit ja toimintakulttuuri)				

		Osahankkeiden toteutuminen	Osahankkeiden toteutuminen			
<p>Tavoitteen kuvaus: Resurssiviisauden tavoitteet (hiilineutraalius, jätteettömyys ja kestävä kulutus) toteutetaan kaikessa kaupungin/konsernin toiminnassa. Sisältökokonaisuudet: Ekotukitoiminta, Investointien elinkaari vaikutusten arviointi yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa, Resurssiviisauksen- ja energiapilotit.</p> <p>Ekotukitoiminnassa keskitytään konserniyhtiöiden ekotukitoiminnan aktivointiin, ekotukitoiminnan jatkokoulutuksen kehittämiseen, liikumiskokeiluihin sekä laajempaan ympäristötoiminnan lisäämiseen kaupungin yksiköissä. Investointien elinkaari vaikutusten (ilmasto, ympäristö, kustannukset) arviointimallin toimenpidesuosituksien ja niiden vieminen käytäntöön ja kiinnittäminen prosessiin. Arviointimallin pilotointikohteet Turussa: 6aikahanke/Innovatiiviset kaupunkialustat/Skanssin kaavahanke sekä Kaupungin sairaala-alueen mittarointiprojekti. Resurssiviisauksen pilotointina Kalustekierrätysjärjestelmä integroidaan osaksi kaupungin jatkuvaa toimintaa ja osana toimintaa kehitetään materiaalien kierrättämistä yhteistyössä yritysten kanssa.</p>						

Rakentava kaupunki ja ympäristö

MAL-sopimus 2016-2019	<i>Strateginen teema: Rakentava kaupunki ja ympäristö</i> <i>Strateginen linjaus: 3.3.1</i>			<i>Muut toteutettavat linjaukset:</i>			
Arviointikriteerit:	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018	TA 2018	TS 2019	TS 2020	TS 2021
<ul style="list-style-type: none"> - Pohjoisen kasvuyöhykkeen vahvistaminen - Matkailun edistäminen - Keskukset ja täydennysrakentaminen - Kehittyvät asemaseudut - Joukkoliikenteeseen tukeutuva yhdyskuntarakenne - Monipuolinen asuntotuotanto - Palveluiden saavutettavuus ja turvalliset matkat 			ks. arviointikriteerit + MAL-sopimuksen seurantatiedot				
<p>Tavoitteen kuvaus: MAL - sopimuksella tuetaan kaupunkiseudun kuntien sekä kuntien ja valtion yhteistyötä yhdyskuntarakenteen ohjauksessa sekä maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on parantaa kaupunkiseutujen toimivuutta ja kilpailukykyä sekä kuntien tasapuolista kehittämistä. Sopimuksissa määritetään esimerkiksi tavoitteet lähivuosien maankäytön kehittämiselle ja asuntotuotannolle sekä liikenneverkon keskeiset kehittämissuunnitelmat.</p>							

4.3 Strategiset hankkeet (kh)

Hanke	Projekti	Vaihe	Tavoite ja tulokset	Alku	Loppu	Strategia- kytkös
Pohjoinen kasvu- vyöhyke (PKV)		P4	Turun kaupungin, Uudenmaan liiton ja työ- ja elinkeinoministeriön välisten neuvottelujen perusteella on valmisteltu kasvusopimus, jonka tavoitteena on Pohjoisen kasvuyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että kasvuyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita. Sopimusluonnos on luonteeltaan mahdollistava ja strateginen ja sen strateginen painopiste on elinkeinoelämän kannalta keskeisten kuljetusketjujen ja logistiikkaratkaisujen kehittäminen yli hallinnollisten tai alueellisten rajojen, tavoitteena kitkattomat ja sujuvat logistiset tavaravirrat. Sopimus on luonteeltaan aiesopimus ja se tehdään vuosille 2016 – 2018. Hallitus on linjannut tavoitteet sopimuksellisen politiikan toteuttamiselle talouspoliittisessa ministerivaliokunnassa 20.10.2015.		31.12.2018	Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.3 Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja
Tunnin juna		P6	Tunnin junan yleis- ja ratasuunnittelu aloitetaan vaalikaudella 2015-2019 ja suunnitteluun haetaan TEN-T -tukea. Elinkeinoelämän kilpailuetua kasvatetaan vahvistamalla Turun logistista asemaa ja logistiikkapalveluja.	9.2.2015		Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.3
Työllisyyden hoidon toimintamallin kehittäminen	Ohjaamo	P4	Tuetaan työllisyyden paranemista uudistamalla kaupungin työllistämistoimintaa ja lisäämällä maahanmuuttajien työelämäyhteyksiä			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
UIA Turun kiertotalouden kehittämishanke		P1	Turun alueen yritysten sekä kuntalaisten ja julkisen sektorin kiertotalouskompetenssin vahvistaminen ja liiketoiminnan kasvattaminen.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
Turku Logistics Hub		P0 Valmisteluvaihe	Turun seudun merkityksen kasvattaminen logistisena keskuksena pohjautuen erinomaiseen maantieteelliseen sijaintiin ja olemassa olevien multimodaalijärjestelmien luomaan potentiaaliin.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4
Kasvusopimus Innovaatioympäristön ja tiedepuistoalueen rakentamisen osaamisen hyödyntämiseksi ja kaupallistamiseksi		P0 Valmisteluvaihe)	Toteutetaan Turun kaupunkiseudun kasvusopimukseen 2016–2018 kirjattua strategista teemaa, jolla rakennetaan Suomen paras innovaatio- ja yrityspalvelukeskittymä Science Parkin alueelle.			Yrittävä ja osaava kaupunki: 3.1.4

Kasvusopimus Sinisen ja vihreän teollisuuden symbioosit		P0 Valmisteluvaihe	Toteutetaan Turun kaupunkiseudun kasvusopimukseen 2016–2018 kirjattua strategista teemaa, jolla vahvistetaan Turun seudun meri-, ympäristö- ja materiaaliteknologian osaamista.			Yrittävä ja osaava kaupunki
Turun ja Sitran kestävä kasvun kumppanuus		P4	Turun kaupunki ja Sitra toteuttavat hankkeen alla seuraavat projektit vv. 2015-2018: 1) Hiilineutraalin resurssiviisaan kaupungin tiekartan valmisteleminen Turun kaupungille 2) Selvitys Turun seudun energiantuotannon toteuttamisesta kotimaisilla uusiutuvilla energialähteillä 3) Selvitys tehostettujen vesiensuojelutoimenpiteiden innovaatiomahdollisuuksista 4) Laajan kiertotalousratkaisun selvittäminen ja kehittäminen Turun alueen jätteen hyötykäyttöä varten 5) Vihreän yrittäjyyden edistämiprojekti Ilmasto- ja ympäristöpolitiikan toimenpiteillä edetään kohti kaupunkiseudun hiilineutraaliutta 2040.	16.2.2015	30.9.2018	Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.6
Skanssi			Skanssin alue on nimetty kaupungin strategiseksi hankkeeksi (Kh 5.11.2012 § 509). Tavoitteena on toteuttaa vetovoimainen kestävä kehityksen periaattein toimiva monipuolinen asuinalue. Alueen sivuitse suunniteltu raitiotielinjaus mahdollistaa tiiviin maankäytön ja liikenteen tukeutumisen tehokkaaseen joukkoliikenteeseen. Alueelle suunnitellaan uusiutuvaa energiaa hyödyntäviä ratkaisuja. 2012 laaditussa yleissuunnitelmassa alueelle mahdollistetaan noin 350.000 – 400.000 kerrosalaneliometriä asuinrakentamista sekä koulu- ja työpaikkatiloja. Uusia asukkaita alueelle tulisi noin 7.000 – 8.000.			Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.1
Linnakaupunki			Linnakaupungin alueen kokonaistavoite on kehittää siitä uusi kaupunginosa. Alueelle tavoitellaan yhteensä noin 10 000 - 15 000 uutta asukasta. Työpaikka- ja elinkeinoelämälle tavoitellaan noin 450 000 kerrosneliömetrin kaavavarantoa. Alueelle toteutetaan tarvittavat peruspalveluverkon toiminnot sekä kaupalliset palvelut. Alueelle tullaan muodostamaan nykyaikaiset joukkoliikenteen ja kevyenliikenteen verkostot. Linnakaupungin tavoitteena on luoda alueesta vetovoimainen kohde niin asukkaiden kuin elinkeinoelämän näkökulmasta. Toimiva, turvallinen kestävä liikunnan ympäristö. Korkeatasoinen arkkitehtuuri ja laadukkaat julkiset kaupunkitilat. Kantakaupunkimaisen keskustan laajentumisalueen toteuttaminen. Monimuotoinen sekoittunut kau-			Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.1 Rakentava kaupunki ja ympäristö: 3.3.4

			punkirakenne. Asuntorakentamisen monipuolinen ja laadukas toteuttaminen. Kiinteistöautomaation kehittämisen edellytysten turvaaminen. Osin korkeaa, laadukasta rakentamista.			
Kupittaa - Itäharju			Kupittaa – Itäharju aluetta kehitetään osana Turun kampus ja tiedepuisto kärkihanketta. Kokonaisuudella tavoitellaan sekoitettua kaupunkirakennetta. Alue tarjoaa kehittämisalustan asumisen, liikenteen, palveluiden ja elinkeinojen kehittämiseksi. Aluetta toteutetaan uusilla verkostomaisilla toimintatavoilla. Alueelle luodaan toiminnaltaan aktiivista ja toiminnaltaan monipuolista kaupunkiympäristöstä. Tavoitteena on yhdistää Kupittaa ja Itäharjun alueet yhtenäiseksi toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jolloin suunnittelussa tutkitaan Kupittaa ja Itäharjun alueen kokonaisvaltaista yhdistämistä sillalla, kansiratkaisulla tai rakennuksin. Alueelle luodaan kampuksen ja tiedepuiston sijoittumis- ja investointimahdollisuuksia luovia osakokonaisuuksia, jotka tukevat kärkihankkeen osana laadittavan masterplanin tavoitteita. Kokonaissuunnittelu sovitetaan yhteen alueen visiotyön yhteydessä laaditun masterplanin kanssa. Tavoitteena sekoitettu kaupunkirakenne. Masterplanin konseptitarkasteluun perustuen alueen rakentamisen volyyymi tulee olemaan n. 750 000 – 1 000 0000 k-m2.			Rakentuva kaupunki ja ympäristö
Aurajoen rannat			Kytkeytyy Turun keskustan kehittämisen kärkihankkeeseen. Vision pohjalta laaditun toteutussuunnitelman kautta kytkeytyviä toteutusprojekteja liitetään osaksi tätä kokonaisuutta. Hankekokonaisuudella tavoitellaan keskustan Aurajoen varren palveluiden kehittämisen edellytysten parantamista sekä tuetaan mahdollisuuksia palveluiden kehittämiseen.			Rakentuva kaupunki ja ympäristö
Runkobussilinjasto			Turun seudulla on kehitetty määrätietoisesti uutta seudullista joukkoliikennettä, Föliä. Kesällä 2014 toteutettu muutos toi suuria parannuksia lippujärjestelmään ja matkustajainformaatioon. Joukkoliikennejärjestelmän ydin – bussilinjasto – vaatii kuitenkin vielä kehittämistä ja muutoksia, jotta joukkoliikenteen kulkutapaosuutta sekä kaupunkiseudun viihtyisyyttä ja vetovoimaa saadaan kehitettyä kaupungin linjausten mukaisesti. Runkobussilinjasto hankekokonaisuuden tavoitteet kh päätöksen 8.8.2016 mukaisesti; - joukkoliikenteen runkolinjaston edellyttämien etuuksien toteuttamissuunnitelma laaditaan vuoden 2016 loppuun mennessä - toteuttamissuunnitelman perusteella joukkoliikennekatu- ja etuusjärjestelyt sekä liikennevaloetuedet toteutetaan taloussuunnitelmakaudella 2017 – 2020 talousarvion raameissa - linjastouudistus toteutetaan yhdellä kertaa vuonna 2020			Rakentuva kaupunki ja ympäristö

			<ul style="list-style-type: none"> - linjastouudistus perustuu Kauppatorin kautta kulkeviin runkolinjoihin sekä keskustan ulkopuolelle toteutet-tavaan kehärunkolinjaan - täydentävän linjaston roolia selkeytetään perustuvaksi entistä enemmän syöttöyhteyksiin - laskelma liikennöinnin lisäämisestä aiheutuvista kustannuksista tuodaan kaupunginhallituksen käsittelyyn vuoden 2018 loppuun mennessä 			
LogiCity			Logistiikan ja tuotannollisten toimialojen LogiCity on yksi kaupungin maankäytön painopistealueista. Pyrkimyksenä on strategian tavoitteiden mukaisesti luoda pohjaa kaupungin kasvulle luomalla uusia teollisuus- ja logistiikan työpaikka-alueita lentokentän yhteyteen. Tavoitteena on myös mahdollistaa Toijalan radan hyödyntämistä osana siihen rajoittuvien teollisuuskorttelien toimintaa. Ajanmukaistamalla alueella olevien teollisuuskorttelien asemakaavat luodaan edellykset kysyntää vastaavalle kaupungin omistuksessa olevalle elinkeinotonttitarjonnalle.			Rakentuva kaupunki ja ympäristö
Blue Industry Park			Tavoitteena on suunnitella Pernoon meri- ja metalliteollisuuteen keskittyvää tuotannollista kohdetta. Aluekokonaisuus, joka on yksi viidestä strategisista maankäytön hankkeesta ja muiden ohella tukee Turun asemaa osana pohjoista kasvukäytävää. Alueen kehittämistä koordinoidaan kehittämissuunnitelman pohjalta.			Rakentuva kaupunki ja ympäristö
Halistenväylä			Halistenväylän hankekokonaisuus muodostuu kahdesta eri projektista eli Koroistenkaaresta ja Koroisista. Koroistenkaaren projektissa on tavoitteena muuttaa Koroistenkaaren ja Ohitustien väliin jäävän asemakaavoittamaton alue pääosin liike- ja toimistorakennusten alueeksi, joka liitetään olemassa olevaan katuverkostoon Koroistenkaaren tietä jatkamalla Topinojan tieliittymään saakka. Koroisten projektissa tavoitteena on mahdollistaa uuden katuyhteyden rakentaminen Markulantieltä Halistensillalle sekä tämän kadun yhdistäminen Koroistenkaareen. Tarkoituksena on myös mahdollistaa uudisrakentaminen soveltuvilla alueilla sekä luoda edellytyksiä jokivarren aktiivisemmalle virkistyskäytölle. Hankkeeseen liittyy myös uuden siirtolapuutarha-alueen toteutuksen mahdollistaminen joka toteutetaan erillisenä asemakaavallisena tarkasteluna.			Rakentuva kaupunki ja ympäristö
Civitas Eccentric-hanke		Projektin suunnittelun tarkentaminen (Toteutusvaihe)P3	Edistetään kestävä ja energiatehokasta urbaania liikkumista. Uusien liikennetapojen testaus, evaluointi ja markkinointi sekä MAA-kehittämisen johtajuus yhdessä Madridin, Munchenin, Rusen ja Tukholman kanssa. Maas.palveluiden kehittäminen – Turku MAAS palveluiden johtotähti, joukkoliikenteen palvelumallin kehittäminen, sähköisen liikenteen edistäminen. Ulkopuolinen HORIZON 2020 rahoitus.	1.9.2016	31.8.2020	Rakentuva kaupunki ja ympäristö: 3.3.7

5.1 Henkilöstön työhyvinvointi (kh)

Henkilöstöohjelman painopistealue	Ohjelman alataavoite	Kaupungin tavoite 2018	Toimialan TAE 2018	Toimialan TA 2018
Turussa jokaisen tulee voida kokea, että työ lisää hyvinvointia	Työssä jaksamista tukeva työnantajapolitiikka	Sairauspoissaolot alle suurten kaupunkien keskiarvon Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä laskenut	Sairauspoissaolot < 3,3 % Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä: ei yhtään	
Aktiivinen osaamisen ennakointi	Strategisesti ohjattujen kehityskeskusteluiden käynnistäminen Täydennyskoulutuksen riittävyys ja oikeellisuus	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä	Osaamisesta on keskusteltu vuosittain: Keskitettyyn järjestelmään rekisteröidyt kehityskeskustelut >83 % Koulutus on tarvetta vastaavaa ja suunnitelmallista: Rekisteröityjen koulutuspäivien määrä / vakituinen työntekijä ≥ 3 pv	
Turku on vetovoimainen työnantaja	Taloudellisesti vastuullinen palveluiden tuottaminen	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry)	Työvoiman käyttö pysyy ennallaan tai laskee edellisestä vuodesta: HTV (ilman työllistettyjä ja harjoittelijoita) $\leq 552,3$ htv Turun vetovoimaisuus työnantajana näkyy työvoiman saatavuudessa: Hakemuksia / työpaikka (Kuntarekry) $\geq 25,7$	

6.1 Tunnusluvut (kh)

Tiedoksi annettavat tunnusluvut

Tunnusluku	Tunnusluvun tyyppi	TOT 2015	TOT 2016	TA 2017	TAE 2018
Konsernihallinto, ryhmät. Tunnuslukuina käytetään sopimuksessa olevia taloudenpidon ja resurssien käytön mittareita sekä niistä laskettuja suhdelukuja:					
Toimintamenot (1.000 €) <small>*Huom. vuonna 2015, 2016 ja 2017 konsernihallinnon ryhmien toimintamenoista on vähennetty Taitoan maksu 5 613.492 €</small>	T/T	12 617* (-)	14 107* (+11,2 %)	14 409* (+0,2 %)	20 445
Toimintamenojen osuus kaupunkiemon toimintamenoista (%)	T/T	0,86 % (12617/1474491)	0,97 % (14107/1457854)	0,99 % (14409/1441373)	
Työvoiman käyttö (htv)	T/T	178,4	200,0	201	216
Palkat ja palkkiot (1.000 €), muutos -% edellisestä vuodesta	T/T	8 216 (-)	8 303 (+1,0 %)	8 902 (+7,2 %)	9 048 (+1,6 %)
Palkat ja palkkiot henkilötyövuotta kohti (€/htv)	T/T	46 054 (-)	41 515 (-9,9 %)	44 289 (+9,4 %)	41 889 (-5,4 %)
Tilojen käyttö (m ²)	T/T	2 117	2 117	2 117	2 117
Tilojen käyttö henkilötyövuotta kohti (m ² /htv)	T/T	11,9	10,6	10,5	9,8

T/T = tuottavuus ja taloudellisuus

7.1 Muu kaupunkitasoinen ohjaus (kh)

Ohjausasiakirja	Ohjaustieto
6Aika - Avoimet ja älykkäät palvelut	6Aika - Avoimet ja ketterät kaupungit on kestävä kaupunkikehityksen strategia, jossa ovat mukana Suomen suurimmat kaupungit, ns. kuutoskaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Oulu, Tampere ja Turku. Strategia on kansallisesti erittäin merkittävä: mukana olevissa kaupungeissa asuu 30 % maamme väestöstä. Suurimpien kaupunkiseutujen käyttö uusien innovaatioiden kehitysympäristönä vahvistaa Suomen kilpailukykyä, koska kokonaisuus on riittävän suuri maa-ilmanluokan referenssi-kohteeksi. Strategiassa myös parannetaan kaupunkien palveluprosesseja ja niiden yhteen toimivuutta yli kuntarajojen. Toimenpiteet lisäävät sekä osallistujakaupunkien että koko maan julkisen sektorin tuottavuutta, koska uudet toimintamallit ovat kaikkien kaupunkien ja kuntien käytävissä.
Elinkeino- ja innovaatiosopimus	<p>Turun kaupungin tavoitteena on omalla toiminnallaan sekä yhteistyössä yliopistojen ja muiden kumppanien kanssa kehittää toimintaympäristöä ja palveluja, jotka tukevat uusien yritysten käynnistämistä, innovatiivisten yritysten syntymistä ja yritysten kasvua sekä uudistumista Saattamalla alueen toimijat ja palvelut yhteen voidaan työtä tehdä yhdessä ja saavuttaa toiminnan parempaa vaikuttavuutta sekä synergiaetuja, jotka syntyvät nykyistä paremman työnjaon kautta. Asiakkaan näkökulmasta palvelukokonaisuudet ovat helpommin saavutettavissa ja palveluprosessit muodostuvat saumattomiksi kokonaisuuksiksi, jossa palvelut tuottaa yhteistyössä eri toimijat.</p> <p>Sopimuksen lähtökohtana on innovaatio- ja elinkeinopalvelujen tuottaminen yhteisissä toimitiloissa nykyisessä ICT-talossa. Tilajärjestelyistä vastaa TeknologiaKiinteistöt Oy. Sopimukseen pohjautuen ICT-taloon sijoitetaan Turun Yliopiston, Åbo Akademin, Turun Ammattikorkeakoulun innovaatiopalvelut sekä Turku Science Parkin ja Turun Seudun Kehittämiskeskuksen (mukaan lukien Potkuri) palvelut. Edelleen ICT-talossa aloitetaan uusien innovatiivisten yritysten syntymiseen ja käynnistymiseen tähtävää AH-JO-toimintaa. Sopimukseen sisältyy myös yrityshautomo- ja kiihdyttämöpalvelujen kokoaminen yhteen paikkaan. Turun Seudun Kehittämiskeskuksen muuttamisen johdosta avautuu uusia mahdollisuuksia tilajärjestelyihin kaupunkikonsernissa.</p> <p>Sopimuksen ansiosta innovaatio- ja elinkeinopalvelut ovat nykyistä helpommin saavutettavissa. Asiakkaan on mahdollista saada lähes kaikki yritystoimintaan liittyvät palvelut saman katon alta riippumatta siitä, kuka on palvelun tuottaja. Sopimus luo edellytykset myös nykyistä parempaan tehtävien jakamiseen kumppanien kesken ja resurssien tehokkaamman kohdentamisen. Mielikuva yritysmuutosten kirkastuu ja vahvistuu.</p>
FinnwayLearning-sopimus	<p>Turun kaupunki, Turun yliopisto, Turun ammattikorkeakoulu ja Turun Aikuiskoulutuskeskus käynnistivät vuonna 2012 valmistelun alueellisen koulutusviennin kokoamiseksi ja toimintamallin luomiseksi. Yhteistyösopimus allekirjoitettiin syyskuussa 2013.</p> <p>Konsortio käsittää koko suomalaisen kouluskaaren perusopetuksesta aina korkeakoulujen huippututkimukseen ja aikuiskoulutukseen. Yhteisenä tavoitteena on edistää Suomen ja Turun alueen koulutusvientä kansainvälisillä markkinoilla.</p>
Itämerihaasteen toimenpideohjelma	Ohjaa ja koordinoi Turun kaupungin Itämeritoimenpiteitä vuosina 2014-2018
Valtion ja Turun kaupunkiseudun välinen kasvusopimus (korvaa kohdan Kasvusopimus)	Valtion ja kaupunkiseutujen välisillä kasvusopimuksilla toteutetaan hallituksen kilpailukykykärkihankkeen toimenpiteitä alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) käynnistämisestä. Sopimuksen tavoitteena on Turun kaupunkiseudun elinkeinoelämän kasvun, kansainvälistymisen ja kilpailukyyn vahvistaminen. Turku-konserni kumppaneineen edistää sopimuksen yhteydessä kestävä kasvua mm. 300 miljoonan euron investoinneilla uusiutuvaan energiaan vuoden 2018 loppuun mennessä.
Kaupunkitutkimusohjelma	Kaupunkikehitystä koskevan tutkimusyhteistyön kohdistaminen.
Kaupunkiseudun asunto- ja maapoliittinen ohjelma	Kuntien maanhankinta, maankäyttösopimusten periaatteet, tontinluovutus, asemakaavojen toteutumisen edistäminen, haja-asutusalueelle rakentaminen, asuntotuotannon määrälliset ja laadulliset tavoitteet vuoteen 2025 asti.
Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimus 2016-2019	PÄIVITETTÄVÄ: Aiesopimus perustuu pääministeri Kataisen hallituksen hallitusohjelmaan 2011, jonka mukaisesti maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) aie-sopimusmenettelyä jatketaan ja kehitetään sitovammaksi. Menettelyn tarkoituksena on tukea suur-

	<p>ten kaupunkiseutujen maankäytön, asumisen ja liikenteen yhteensovittamista.</p> <p>Aiesopimus kuvaa Turun kaupunkiseudun kuntien ja valtion yhteistä tahtotilaa ja tulevaisuuden kehityssuuntia.</p> <p>Aiesopimuksen sisältämät toimenpiteet perustuvat Turun kaupunkiseudun rakennemallityöhön 2035 sekä sen rinnalla käynnissä olevaan seudun liikennejärjestelmätyöhön.</p>
Maakuntakaava	Turun kaupunkiseudun maankäyttö ja kehittäminen.
Maakuntastrategia	Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma valmistellaan samanaikaisesti, jolloin ne muodostavat Varsinais-Suomen maakuntastrategian. Varsinais-Suomen maakuntasuunnitelma sisältää maakunnan kehittämisen pitkän aikavälin tavoitteet. Maakuntaohjelma 2014-2017 sisältää yksilöidyt tavoitteet, keskeisimmät hankkeet ja muut kehittämistoimenpiteet sekä suunnitelman ohjelman rahoittamiseksi.
RSGT / Opiskelukaupunki Turku -yhteistyösopimus	Turun kaupunki, kaupungissa toimivat korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt vahvistavat omalla toiminnallaan ja yhteisesti sovittavilla toimenpiteillä Turun asemaa opiskelukaupunkina.
Turun kaupungin ja Sitran yhteistyösopimus / Kestävän kehityksen kumppanuus 2015-2018	<p>Osapuolten yhteisenä tavoitteena on vahvistaa tietopohjaa sekä luoda, toteuttaa ja tehokkaasti viestiä kestävän kehityksen mukaisia kaupunkikehitysratkaisuja, joiden avulla luodaan Suomeen hiilineutraalia ja resurssiviisasta tulevaisuutta sekä sitä palvelevaa innovaatio- ja yritystoimintaa.</p> <p>Erityisenä tavoitteena on em. kehityksen ja ratkaisujen referenssialueiden kehittäminen Turun seudulle sekä Turun kaupungin kehittäminen kestävän kaupunkikehityksen kansainväliseksi mallialueeksi.</p> <p>Em. tavoitteiden toteuttamiseksi osapuolet toteuttavat yhdessä hankkeita, joihin kumpikin osapuoli kohdistaa tarvittavan asian-tuntemuksen ja muut resurssit sekä kantaa vastuunsa toteutuksesta mahdollisimman tuloksellisesti ja laadukkaasti.</p>
Turun kaupungin kaavoitus- ja toimenpideohjelma rakennemallin toteuttamiseksi	Kaavoitusohjelma ja valmiiden asemakaavojen varanto, arvio rakentuvista asunnoista ja asukkaiden määrästä, arviot rakentuvista työpaikka-alueista vuosille 2015-2018, suuntaa-antavana vuoteen 2025 asti.
Turun kaupunkiseudun rakennemalli 2035	Kaupunkiseudun kilpailukyvyyn ja vetovoiman edistäminen, väestö- ja työpaikkatavoitteet ja yhdyskuntarakenteen kehittäminen vuoteen 2035 asti.
IT-strategia	<ul style="list-style-type: none"> - Resurssien tehokkaampi käyttö yhteisen IT-ohjauksen kautta - IT-ratkaisujen parempi uudelleen käytettävyys ja päällekkäisten investointien välttäminen yhteisellä kehittämissuunnittelulla ja kokonaisarkkitehtuureilla - Kaupunkitason skaalaetujen hyödyntäminen noudattamalla yhteistä linjaa infrastruktuuriratkaisuissa ja IT-tuen järjestämisessä - Kustannustehokkuuden parantaminen hoitamalla toimittajahallinta ja IT-hankinnat yhtenäisellä tavalla - IT:n vaikuttavuuden parantaminen panostamalla systemaattisesti henkilöstön osaamisen kehittämiseen strategian mukaisilla osaamisalueilla.
Tilastrategia	Kaupungin tilojen käyttö
Turku Future Technologies -sopimus	Sopimuksella palvellaan valmistavan teknologiateollisuuden monialaisia teknologia- ja osaamistarpeita. TFT:ssä korkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan osaamista ja palveluja myydään ja markkinoidaan ensisijaisesti Turun ja Lounais-Suomen yrityksille, toiminnallisena painopisteenä Turun ja Rauman talousalueet, mutta myös muualle. Sopimuksessa ovat mukana Aalto Yliopisto, Lappeenrannan Teknillinen Yliopisto, Oulun Yliopisto, Tampereen Teknillinen Yliopisto, Turun Ammattikorkeakoulu, Turun Yliopisto, Yrkeshögskolan Novia/Aboa Mare ja Åbo Akademi.
Valtion ja Pohjoisen kasvuvyöhykkeen välinen kasvusopimus	Kasvuvyöhykesopimuksen tavoitteena on Pohjoisen kasvuvyöhykkeen toiminnallisen kokonaisuuden kokonaisvaltainen kehittäminen siten, että kasvuvyöhyke linkittää eri keskuksia laajemmaksi työmarkkina- ja talousalueeksi, joka tarjoaa yrityksille kansainvälisesti houkuttelevia investointikohteita.

LIITTEET

Aluepelastuslaitoksen strateginen sopimus 2018